

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Будинок

Гвенда Рід стояла на набережній і злегка тремтіла від холоду.

Доки, будівлі, митниці й уся Англія, яку вона мала змогу бачити, неквапно гоїдалися вгору та вниз.

І саме в ту мить вона ухвалила своє рішення — рішення, яке згодом призвело до таких важливих подій.

Вона не поїде поїздом до Лондона, як собі спланувала.

Зрештою, чого їй туди їхати? Ніхто там на неї не чекає, нікому вона там не потрібна. Вона щойно зійшла зі скрипучого пароплава, який гоїдався на хвилях (для неї то була надзвичайно важка мандрівка упродовж трьох днів через затоку й угору до Плімута), а тому сісти до потяга та знову гоїдатися на рейках — це було те, чого їй найменше тепер хотілося. Вона піде до готелю, до гарного та надійного фірмового готелю, який стоїть на твердому ґрунті й ані скрипить, ані гоїдається. Добре виспитися,

а наступного ранку — звичайно ж, яка чудова думка! — а наступного ранку вона візьме напрокат машину й повільно, не поспішаючи, поїде через південь Англії шукати будинок — гарний будинок — будинок, який вона повинна знайти — так вони домовилися з Джайлзом. Атож, це просто чудова думка.

У такий спосіб вона побачить трохи Англії — Англії, про яку Джайлз їй розповідав і якої вона ніколи не бачила; хоч, як і більшість новозеландців, називала її Домом. У цю мить Англія видалася їй не надто привабливою. День був сірий та хмарний, збиралося на дощ, і віяв пронизливий, набридливий вітер. Певно, Плімут не найкраще місце в Англії, подумала Гвенда, слухняно прямуючи до будівлі митного й паспортного контролю.

Проте наступного ранку її опанували зовсім інші почуття. Сонце сяяло. Краєвид, що відкривався з її вікна, був привабливим. І загалом усесвіт більше не хитався й не гоїдався. Він стабілізувався. Це була, нарешті, Англія, і вона сюди приїхала, Гвенда Рід, молода одружена жінка, віком двадцять один рік, яка мандрувала світом. Повернення Джайлза до Англії ще не було чимось вирішеним остаточно. Він, можливо, приїде сюди слідом за нею вже за кілька тижнів. А може, за пів року. Це він запропонував, щоб Гвенда перша приїхала до Англії й пошукала тут будинок, який би їх влаштував. Обое вважали, що

приємно десь мати власну оселю. Джайлз мав таку роботу, яка примушувала його багато мандрувати. Іноді Гвенда його супроводжувала; часом обставини ставали цьому на заваді. Але їм обом подобалася думка про те, щоб мати власний дім — дім, який належав би лише їм. Джайлз нещодавно успадкував меблі від однієї зі своїх тіток, тож їхній намір придбати власний будинок був цілком розумним і практичним.

А що Гвенда й Джайлз були людьми загалом добре забезпеченими, то здійснення цього наміру не становило труднощів.

Гвенда спочатку не хотіла самостійно шукати дім. «Ми повинні зробити це разом», — сказала вона. Але Джайлз відповів їй, сміючись: «Я не дуже тямлю в будинках. Якщо він сподобається тобі, то сподобається й мені. Нехай там буде бодай невеликий садочок, і не треба нам якогось новочасного жахіття, і не треба чогось дуже великого. Десь на південному узбережжі — так я собі уявляю. У кожному разі не десь далеко всередині острова».

«Ти віддаєш перевагу якомусь конкретному місцю?» — запитала Гвенда. Але Джайлз сказав, що ні. Він рано залишився сиротою (вони обоє були сироти), і йому доводилося їздити до різних родичів на ваканції, тож жодне конкретне місце не було пов'язане для нього з якимись дорогими спогадами. Це мав бути дім Гвенди — і вона не хотіла чекати, поки

вони зможуть вибрати його удвох. А що як Джайлз затримається ще на пів року? Що їй робити протягом усього цього часу? Тинятися по готелях? Ні, вона повинна знайти будинок і оселитися в ньому.

— Ти просто хочеш зіпхнути всю цю роботу на мене, — сказала Гвенда.

Але їй подобалася думка, що вона знайде для них дім, який буде вже готовий, затишний і обжитий на той час, коли повернеться Джайлз.

Вони одружилися лише три місяці тому, і вона дуже його кохала.

Розпорядившись, щоб сніданок їй принесли до ліжка, Гвенда, після того як попоїла, обміркувала свої плани. Вона провела день, оглядаючи Плімут, який їй сподобався, а наступного дня взяла напрокат зручний автомобіль «даймлер» разом із водієм і вирушила в подорож Англією.

Погода була добра, і вона дуже тішилася своєю подорожжю. Оглянула кілька можливих будинків у Девонширі, але жоден її не задовольнив. Поспішати їй не було куди. Вона шукатиме далі. Вона навчилася читати поміж рядків сповнених ентузіазму повідомлень агентів із продажу нерухомого майна й у такий спосіб уникла кількох даремних поїздок.

У вівторок увечері, десь через тиждень, коли її автомобіль їхав покрученою дорогою, що плавно спускалася з пагорба в Дилмаут, перетинаючи

передмістя цього чарівного морського курорту, вона побачила дошку з оголошенням про продаж будинку, а між деревами промайнуло видиво невеличкої білої вікторіанської вілли.

Гвенда здригнулася — у неї виникло відчуття, ніби вона впізнала щось давно їй знайоме. Це її будинок! Вона вже була переконана в цьому. У своїй уяві вона бачила садок, довгі вікна — вона не сумнівалася в тому, що цей будинок саме такий, який їй хочеться мати.

День уже хилився до вечора, коли вона зупинилася в готелі «Роял Кларенс» і поїхала до агентів із продажу нерухомості, про яких прочитала вранці на дошці з оголошенням.

Й ось тепер, діставши дозвіл оглянути будинок, вона стояла в довгій старовинній вітальні з двома зашкеленими дверима, що виходили на вимощену плитами терасу, за якою клапоть скелястого ґрунту, поцяткований низенькими розквітлими кущами, круто уривався до моріжка, який був нижче. Крізь дерева в кінці саду виднілося море.

Це *мій* будинок, подумала Гвенда. Це наш *дім*. Я відчуваюся вже так, ніби знаю кожен його куточок.

Двері відчинилися, й увійшла, шморгаючи носом, висока жінка із сумним виразом обличчя та з нежитем.

— Місіс Генгрейв? Я маю дозвіл від панів Гелбрейта та Пендерлі. Боюся, я надто рано...

Місіс Генгрейв, прочистивши ніс, сумно промовила, що це не має жодного значення. Огляд будинку почався.

Атож, він був саме такий, як треба. Не дуже великий. Трохи старомодний, але вони з Джайлзом зможуть добудувати ще одну або дві ванні кімнати. Кухню можна буде модернізувати. На щастя, у ній уже була «Ага»¹. Якщо, крім того, поставити нову зливальницю та сучасне обладнання...

Крізь усі плани й турботи Гвенди тонко дзижчав голос місіс Генгрейв, яка розповідала подробиці останньої хвороби майора Генгрейва. Половина Гвенди докладала всіх зусиль, щоб видобувати із себе принагідні звуки співчуття, симпатії та розуміння. Усі родичі місіс Генгрейв жили в Кенті — тож бідолашна вдова хотіла оселитися десь неподалік від них... Майор дуже любив Дилмаут, протягом багатьох років був секретарем місцевого гольф-клубу, але вона...

— Так... Звичайно... Який то був жах для вас... Цілком природно... Атож, притулки для літніх людей такі... Звісно... Вам ліпше...

А друга половина Гвенди гарячково міркувала: «Тут, я думаю, треба буде поставити комод для білизни... Так. Подвійна кімната з видом на

¹ Фірмова назва кухонної плити компанії *Glynwed Group Services*. (Тут і далі прим. перекл.)

море — Джайлзу вона сподобається. А ось дуже за-тишна невеличка кімната — Джайлз тут зможе перевдягатися. Ванна кімната — я сподіваюся, ванна тут облицьована червоним деревом — о, справді, так воно і є! Як мило — і вона стоїть у самому центрі кімнати! Я нічого не стану змінювати — тут усе нагадує про певний історичний період!»

Така величезна ванна!

Тут можна буде намалювати яблука. І човни з вітрилами... і качок. Можна буде створити враження, ніби ти в морі... А он ту темну задню кімнату ми перетворимо на дві по-справжньому сучасні ванні кімнати, які блищатимуть хромом і зеленою фарбою — труби можна буде прокласти над кухнею, а все інше залишити, як воно є...

— Плеврит, — сказала місіс Генгрейв. — Мені загрожує запалення легень...

— Це жахливо, — сказала Гвенда. — А ви не маєте ще однієї спальні в кінці коридору?

Спальня там була, і саме така, якою Гвенда її собі уявляла. Майже кругла, з еркерним вікном. Її треба буде оновити, звичайно. Вона була в цілком пристойному стані, але чому люди, схожі на місіс Генгрейв, так полюбляли фарбувати стіни в цей колір відтінку гірчиці з печивом?

Вони повернулися коридором назад. Гвенда задоволено мурмотіла:

— Шість, ні, сім спалень, рахуючи маленьку й ту, що в мансарді.

Дошки тихо поскрипували в неї під ногами. Гвенда вже почувалася так, ніби вона, а не місіс Генгрейв живе в цьому домі! Присутність місіс Генгрейв була тут явно недоречною — адже вона полюбляла фарбувати кімнати в колір гірчиці з печивом і прикрашати вітальню фризом із гліциніями. Гвенда подивилася на аркуш паперу у своїй руці, на якому на машинці були надруковані відомості про будинок і ціна за нього, яку просив власник.

За останні кілька днів Гвенда детально ознайомилася з цінами на будинки. Запрошувана сума не була великою — звісно, дім потребував певної модернізації — але навіть у цьому випадку... І вона також звернула увагу на слова: «Ціна може бути предметом обговорення». Мабуть, місіс Генгрейв надто прагнула виїхати до Кента й оселитися неподалік від родичів...

Вони почали спускатися сходами, коли Гвенда несподівано відчула, як хвиля ірраціонального страху накопилася на неї. То було хворобливе відчуття, і воно зникло майже відразу по тому, як виникло. Проте воно наштовхнуло її на нову думку.

— А цей дім не належить до тих, які навідують привиди? — запитала вона.

Місіс Генгрейв, що була на крок попереду неї й дійшла у своїй розповіді до того моменту, коли здоров'я майора Генгрейва стало швидко погіршуватися, подивилася на неї з виразом ображеного подиву.

— Принаймні мені про це нічого не відомо, місіс Рід. Невже вам хтось розповідав щось подібне?

— А самі ви нічого не відчували, нічого не бачили? Може, тут хтось *помер*?

Вона сама відчула недоречність свого запитання, але ця думка прийшла до неї на секунду або дві запізно. Адже майор Генгрейв...

— Мій чоловік помер у притулку Святої Моніки, — сухо відказала місіс Генгрейв.

— Так, звичайно. Ви мені це казали.

Місіс Генгрейв провадила тим самим крижаним тоном:

— У будинку, спорудженому десь років сто тому, безперечно, хтось помирав протягом періоду його існування. Проте міс Елворті, у якої мій любий чоловік придбав цей дім сім років тому, була в пречудовому стані здоров'я й до того ж мала намір виїхати за кордон й зайнятися там місіонерською працею, і вона не згадувала про якісь випадки недавніх смертей у своїй родині.

Гвенда поквапилася заспокоїти ображену місіс Генгрейв. Вони знову повернулися до вітальні.

То була затишна й чарівна кімната, у ній панувала саме та атмосфера, яка подобалася Гвенді. Напад паніки, який вона щойно пережила, здавався їй незбагненим. Що на неї найшло? У цьому домі не було нічого поганого.

Запитавши в місіс Генгрейв дозволу оглянути сад, вона вийшла через засклені двері на терасу.

Тут мають бути сходи, подумала Гвенда, спускаючись на моріжок.

Але замість сходів там були справжні хащі форзиції, які в цьому конкретному місці, схоже, виростили набагато густішими й вищими, ніж зазвичай, геть затуливши вид на море.

Гвенда кивнула сама до себе. Вона все це змінить.

Ідучи за місіс Генгрейв, вона пройшла вздовж тераси й спустилася на кілька кроків униз, на далекий куток моріжка. Звернула увагу на те, що чагарі на скельних виступах ніхто ніколи не розчищав, а більшість розквітлих кущів давно слід було підстригти.

Місіс Генгрейв промурмотіла вибачливо, що сад досить занедбаний. Вона могла дозволити собі запрошувати садівника лише двічі на тиждень. Але здебільшого той не приходив узагалі.

Вони оглянули невеличкий, але дуже цікавий окремий садочок, до якого виходили двері з кухні, і повернулися в дім. Гвенда сказала, що хоче

подивитися ще кілька будинків, і хоч Дім-на-Горі (яка нецікава назва!) їй дуже сподобався, вона ще не готова ухвалити остаточне рішення.

Місіс Генґрейв розпрощалася з нею з виразом сумної задуми, наостанок з особливою протяжністю шморгнувши носом.

Ґвенда повернулася до агентів, зробила офіційну пропозицію, пославшись на оцінку страхової фірми, і решту ранку присвятила прогулянці по Дилмауту. Це було чарівне й старомодне курортне містечко на морському узбережжі. На його далекому «модерному» кінці були два готелі, що здавалися цілком сучасними, та кілька недобудованих на вигляд бунгало, але географічне розташування узбережжя, підпертого низкою пагорбів, урятувало Дилмаут від надмірного зростання.

По обіді Ґвенда одержала телефонний дзвінок від агентів, які повідомили, що місіс Генґрейв прийняла її пропозицію. З лукавою усмішкою на вустах Ґвенда пішла на пошту й надіслала телеграму Джайлзові:

Я купила будинок. Кохаю. Ґвенда.

— Це його здивує, — сказала Ґвенда, звертаючись сама до себе. — Він переконається, що і я де-що вмію.

РОЗДІЛ ДРУГИЙ

Шпалери

I

Минув місяць, і Гвенда оселилася в Домі-на-Горі. Вона забрала меблі Джайлзової тітки зі складу й обставила ними будинок. То були старовинні меблі дуже високої якості. Одну чи дві великі шафи на одяг Гвенда продала, але решта чудово розташувалися в їхньому новому домі й були з ним у цілковитій гармонії. Невеличкі гарні столики з пап'є-маше, оздоблені перламутром і розфарбовані замками та трояндами, вона поставила у вітальні. У цьому гарнітурі були також столик для рукоділля, що мав під стільницею приладнаний мішок із чистого шовку, письмовий стіл із рожевого дерева та диванний столик із червоного дерева.

Так звані «легкі» крісла Гвенда розподілила між різними спальнями й купила два великі й зручні глибокі крісла для себе та Джайлза, поставивши їх по обидва боки каміна. Велику канапу зразка

«честерфілд» вона звеліла поставити під вікнами. Для штор Гвенда обрала старомодний чинц блакитного кольору з візерунком троянд у вазонах та жовтих птахів. Тепер вітальня стала такою, якою Гвенді хотілося її бачити.

Проте вона ще не до кінця обставила свою оселю, і майстри досі перебували в домі. Їм би час його покинути, проте Гвенда розуміла, що поки сама не оселиться тут, у домі, вони звідси не підуть.

Зміни на кухні були завершені, нові ванні кімнати теж майже цілком обладнані. З подальшим косметичним ремонтом кімнат Гвенда хотіла трохи зачекати. Їй потрібен був час для того, щоб натішитися своїм новим домом й остаточно вирішити, які схеми кольорів вона обере для спалень. Дім справді був у дуже гарному стані, і не було потреби робити все відразу.

У кухні тепер влаштувалася місіс Кокер — дама, наділена рисами поблажливої чемності, яка чинила спротив спробам Гвенди налагодити між ними стосунки надміру демократичної приязні; та коли Гвенда, на свою превелику втіху, нарешті оселилася в домі, вона пішла на певні поступки.

Того ранку місіс Кокер поставила тацю зі сніданком на коліна Гвенди, коли та сіла в ліжку.

— Коли в домі немає джентльмена, — заявила місіс Кокер, — то леді ліпше снідати в ліжку.

І Гвенда вирішила підкоритися цьому суто англійському, як їй здалося, звичаю.

— Я зготувала його сьогодні вранці, — зауважила місіс Кокер, маючи на увазі омлет. — Ви щось казали про вуджену пікшу, але ви не стали б їсти її у спальні. Вона залишає надто сильний запах. Я зготую вам її на вечерю, з грінками.

— О, дякую, місіс Кокер.

Місіс Кокер усміхнулася поблажливо й наготувалася вийти.

Гвенда розташувалася не в тій кімнаті, де стояло велике двоспальне ліжко. Та кімната почекає, доки приїде Джайлз. Натомість вона обрала для себе кімнату в кінці коридору, ту, у якій стіни були заокруглені, а вікно — еркерне. У тій спальні їй було дуже затишно, і вона почувалася цілком щасливою.

Тепер вона озирнулася навкруг себе й імпульсивно вигукнула:

— Мені подобається ця кімната!

Місіс Кокер розглянулася навколо поблажливим поглядом.

— Це дуже мила спальня, мем, хоч і маленька. Оті ґратки на вікнах свідчать, що тут була колись дитяча кімната.

— Мені це не спадало на думку. Можливо, і була.

— Звісно, була, — промовила місіс Кокер із якимсь натяком у голосі й вийшла.

«Якщо ми маємо джентльмена в домі, — ніби хотіла вона сказати, — то хто знає? Дитяча кімната може ще знадобитися».

Гвенда почервоніла. Вона окинула поглядом спальню. Дитяча кімната? Атож, це буде чудова дитяча кімната. Вона почала подумки обставляти її. Отам під стіною — дім для ляльок. Низенькі комоди з іграшками в шухлядах. Веселий вогонь у каміні й висока загорожа перед ним, на перилах якої сушаться пелюшки та дитячий одяг. Але тільки не ця стіна кольору гірчиці. Ні, вона обов'язково обклеїть кімнату веселими шпалерами. Чимось яскравим і радісним. Букетики маків упереміж із букетиками волошок... Атож, це буде дуже гарно. Вона спробує знайти такі шпалери. Була певна, що вже десь такі бачила.

Багато меблів для цієї кімнати не знадобиться. Тут уже є два вбудовані в стіну комоди, але один із них, кутовий, замкнений, а ключ від нього загублений. Крім усього іншого, він вкритий шаром фарби, а отже, його не відчиняли багато років. Вона мусить сказати майстрам, щоб вони відкрили його, перш ніж підуть звідси. Адже їй уже не вистачає місця для власної одежі.

Із кожним днем вона почувалася все більше вдома в Домі-на-Горі. Почувши крізь відчинене вікно, як хтось гучно прочищає собі горло й кахикає

коротким сухим кашлем, вона поквапилася зі сніданком. Фостер, темпераментний садівник, що приходив сюди лише іноді й далеко не завжди дотримував своїх обіцянок, певно, сьогодні таки прийшов, як вони з ним і домовилися.

Ґвенда скупалася, одягнулася, натягла на себе твідову спідницю та светра й поквапилася в сад. Фостер працював під вікном вітальні. Ґвенда на-самперед доручила йому зробити стежку крізь зарості між камінням у тому місці. Фостер спершу заперечував, указавши на те, що для цього треба буде прибрати форзиції, вейгелу, а також бузок, проте Ґвенда була непохитною, і тепер він узявся за цю роботу майже з ентузіазмом.

Він привітав її коротким смішком.

— Схоже, ви маєте намір повернутися до давніх часів, міс.

Він чомусь уперто звертався до Ґвенди на «міс».

— До давніх часів? Про що ви?

Фостер стукнув об камінь лопатою.

— Я натрапив на старі сходи — бачите, де вони були? Саме там, де ви хочете зробити їх тепер. Потім хтось посадив тут рослини й траву, що їх цілком закрила.

— Вони вчинили геть по-дурному, — сказала Ґвенда. — Треба, щоб моріжок і море було видно з вікна вітальні.